

המשגיה

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור, ולכל דורש ברבים

גליון מס' 113

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

שבת תולדות - תשפ"ד

עניין של חינוך

לדאוג לזכויות של עצמו!

רבי יצחק לוינשטיין זצ"ל, שזכה לצקת מים מידי רבנו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, כל מהותו הייתה תורת חסד. מלבד היותו מרביץ תורה בישיבת "ברכת אפרים", הוא ניצל כל הזדמנות לעשיית חסד. ויותר מכך – הוא השתמש בכל נתוני חייו, בין המשמחים ובין הקשים והמעציבים, כדי להרבות בחסד. רבי יצחק בלט בדאגתו לילדים שנעלו בפניהם שערי מוסדות הלימוד. הם והוריהם עמדו חסרי ישע מול בעיות, אובייקטיביות או לא, שחסמו את השערים וגרמו סבל בל ישוער. רבי יצחק טרח ויגע, הקדיש שעות וימים רבים וגם סבל בזיונות למען החסד הזה. גם את מעמדו כמקורב למרן ראש הישיבה ניצל כדי לגמול חסד. גם בימי מחלתו הקשים, כאשר סבל ייסורים והחולשה איימה להכריע אותו, לא חדל רבי יצחק מלנסות לסייע. באותה תקופה אירע שנודע לו על ילד שלא התקבל לחיידר בשל בעיה מסויימת שהייתה לו. מתוך ייסוריו ביקש לשוחח עם מנהל החיידר ואמר לו: "אם יש בעיה אמיתית בקבלת הילד – אם קבלתו עלולה להזיק לילדים אחרים או לו עצמו – אינני מבקש. אך אם קבלתו לא תזיק, רק שהיא תדרוש מכס התמודדות ועבודה קשה, אני מתחנן לפניכם: אנא, קבלו אותו, למעני!!! המצב שלי גרוע, ואני זקוק לזכויות רבות. אם ילד יתקבל לחיידר בזכותי, הרי זה יוכל אולי לסייע לקרוע רוע גזר הדין!! המנהל, שלא ידע איך עליו לנהוג, בחר בצעד הנכון: "שאל בבקשה את הרב שטיינמן אם זו אכן זכות בשבילך שאקבל את הילד לחיידר". רבי יצחק, שכבר לא היה לו הכח להקביל פני רבו, שלח את אחד מאחיו יבדלחט"א לשאול את הרב שטיינמן, וזו הייתה תשובתו: "אם מצד הזכויות של רבי יצחק – את הזכויות שלו הוא כבר קיבל! המאמץ והמסירות שלו, הנסיונות הבלתי פוסקים לעזור, להסביר ולהתחנן שיקבלו את הילד – כל אלו הם כבר זכות גדולה ועצומה בשמיים. גם אם לא יקבלו את הילד, רבי יצחק את שלו כבר עשה! אך הגד לו שישאל את המנהל: האם אין הוא דואג לזכויות שלו?...!"

בברכת שבת שלום
מערכת שיעורי לב ארי

פְּנִינִים מִשְׁלַחַן מְלָכִים

סיפור מופלא ומרגש, המובא בספר "המגיד המדבר", מצביע על דאגתו ומסירותו של החפץ חיים לזולת. כה המעשה: אחד מתלמידיו של ה"חפץ חיים" אובחן כחולה במחלה קשה שאיימה על חייו. כאשר הודו הרופאים כי אין בידם תרופה למחלתו, הגיע התלמיד לפני רבו ה"חפץ חיים" זצ"ל בראדן כדי לבקש ברכה. הקשיב ה"חפץ חיים" לתלמידו הצעיר ואמר לו שיתן לו עצה, בתנאי שלעולם לא יספר על כך לאיש. התלמיד הסכים מיד. הנחה אותו ה"חפץ חיים" ללכת לתלמיד חכם מסוים המתגורר בעיירה קטנה. "ספר לו על מצבך ובקש ברכה", אמר ה"חפץ חיים", "הוא יתן לך ברכה, ובעזרת ה' יתברך אתה תחלים". הצעיר שמע בקול רבו ופנה מיד לאותו תלמיד חכם, ואכן, תוך תקופה קצרה ובאופן לא יאומן הוא החלים. הוא המשיך בלימודיו בישיבה, ובסופו של דבר עקר מראדן, הקים משפחה, וכפי שהודרך, מעולם לא סיפר לאיש אודות מאורעות אלה. אחרי למעלה מעשרים שנה, חלתה גיסתו של אותו תלמיד במחלה מסתורית ל"ע. עד מהרה נתברר לו שהיא סובלת מאותה מחלה שהוא סבל בעבר, אך הוא לא אמר דבר. אשתו זכרה שפעם דיבר על מחלה מסתורית שסבל ממנה בעבר, ובכל פעם שדיברה על כך הוא התחמק וסירב לדבר. ככל שניסה לערפל את דבריו לחצה עליו אשתו שידבר, בתקווה שסודו יעזור להציל את חיי אחותה. הוא הסביר להם שזהו סוד שנבצר ממנו לגלותו, אך הן עמדו בשלהן. לבסוף נחלשה התנגדותו והוא חשב שיתכן ואחרי שנים כה רבות מותר לגלות את הסוד. סיפר התלמיד על עצתו של ה"חפץ חיים" לבקש ברכה מתלמיד חכם מסוים בעיירה מרוחקת. זמן קצר לאחר מכן החל התלמיד להרגיש רע. הוא נבהל מאד, קם ונסע מיד אל ה"חפץ חיים", שהיה כבר זקן וחלש מאוד. ה"חפץ חיים" זכר את פגישתם הישנה והקשיב בשקט לסיפורו של האיש, ואז דיבר בשקט ולאט: "הלואי ויכולתי לעזור לך, אך מה אוכל לעשות? כשהיתה לך המחלה לראשונה, הייתי צעיר וצמתי ארבעים יום עבודך, כדי שתתרא. היום אני כבר זקן מידי ואינני יכול לצום כמו אז". הדברים מדהימים: לא רק שה"חפץ חיים" צם במשך ארבעים יום עבור תלמיד אחד, אלא שהעמיד את הדברים בצורה כזו, שייראה כאילו הודות לברכתו של תלמיד חכם אחר נתרפא. אלו מנהיגיו של כלל ישראל! אשרי העם שככה לו.

מוסר שבועי: מה לפני הכל?

ביתו של רבנו הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל היה בית שכל כולו חסד. הרבנית ע"ה נודעה בהיותה אשת חסד עד כלות הכוחות, ורבים נעזרו בה ובחסדיה. בין גנות הבית הקבועות נמנו נשים קשות יום, אלמנות בודדות ונשים גלמודות, והכול זכו לפינה נעימה ולארוחה חמה... באחד הימים, אחת מהשכנות פרקה את הכתף. עבור הרבנית קניבסקי לא היתה כאן שאלה – ברור שעד שהיא תסיים להתאושש, הרבנית ובנותיה יטיולנה פיקוד על ביתה של השכנה. וכך מדי בוקר, אחת הבנות – הרבנית צביון תבלחט"א – השכימה קום, רצה למכולת, הכינה ארוחת בוקר לכל ילדי השכנה, הלבשה את הקטנים, ליוותה את הגדולים להסעות, ופיקדה בגאון על בית המשפחה במשך תקופת מה... היה לכך מחיר: בעקבות כך, הנערה הדייקנית והתלמידה המצטיינת איחרה ללימודיה בסמינר... מנהל הסמינר הנודע – הרב וולף, עמד על שמירת הזמנים בכל תוקף. באחד הימים, כשיצא מהתפילה ב"לדרמן", פנה אל הרבנית קניבסקי ושאל לפשר איחוריה הבת לאחרונה... הרבנית השיבה לו מיד: 'אין זה ראוי לאחר, אבל חסד – לפני הכל! הבה ניקח עימנו את המסר, אחים יקרים: חסד לפני הכל! הבה נרבה חסד, הבה נרעיף חסד, הבה נתמסר לחסד. לפעמים זה דורש מחירים, אבל הכל שווה – כי זה הזמן לעורר את מידת החסד בעולמנו אנו ולעורר את מידת החסד בשמי מעל, כדי שזוכה לחסד ה' ולישועתו!

מעשה שהיה...

רצון יראיו יעשה! | ספורים על רבנו אפרים אנקאווא זי"ע

הילולא דצדיקייא

הילולת רבנו
הקדוש
מתלמסאן-
רבי אפרים
אנקאווא
זצ"ל זי"ע

הצדיק רבי אפרים אנקאווא זצ"ל- נולד בטיליטולה שבספרד בשנת ה'קיי"ט, לאחר שאביו ר' ישראל הי"ד עלה על המוקד, רבינו נמלט מספרד בשנת ה'קנ"א לצפון אפריקה. רבינו שהה כשנתיים בעיר מראקש (מרוקו) משם עבר להוניאן (אלג'יר) ולאחר מכן עבר לתלמסאן (אלג'יר). רבינו הקים שם ישיבה גדולה, ועד מהרה נהפכה העיר לאחד המרכזים הגדולים של יהדות אלג'יר. אף מצבם הכלכלי של היהודים השתפר והלך. העיר תלמסאן הייתה עיר סחר חשובה ומרכזית. התערותם של היהודים בחיי המסחר בה תרמה לה מאוד. קהילת יהודי תלמסאן זכתה ליחס מיוחד, שהבדיל אותם משאר ערי אלג'יריה. היה להם חופש פעולה בכל הקשור לדת ואמונה. שימש גם כרופא. היה ידוע כמלומד בניסים. גאון בנגלה ובנסתר. כונה בשם 'הרב הקדוש מתלמסאן' בעקבות הנס, בו רכב הצדיק על אריה, כאשר נחש עקלתון שימש עבורו כרסן. רבינו ידע את אותה שנה, בה ייפטר מן העולם, שכן כך ראה בחלומו. עד היום רבים עולים לציונו ורואים ישועות. רבנו נלב"ע ב-א' כסליו ה'ר"ב, חי כ-83 שנים. ציונו באלג'יריה. ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו העצומה תגן עלינו אמן.

בדרך מהונו לתלמסאן רבנו יצא יחד עם קבוצת מלוים שפקשו את חברתו. בדרך הם עברו בדרכים עקלקלות. הם חצו מדבר שומם ושורך חיות טרף: אריות, נמרים, נחשים, עקרבים ושאר בעלי חיים טורפים. הזמן חלף בדרך והנה הגיע ערב שבת והם עדין רחוקים מכל מקום ישוב. רק מדבר צחיח משמאלם ומימנם והם לא יודעים מה לעשות בעקבות השבת הממשמשת ובאה בשל מצבם שכן אם ישארו הרי הסכויים להפגע מחיות טרף הוא גבוה ומצד שני כיצד יעזו ללכת במדבר במהלך שבת קודש? הרב שראה כי השמש יורדת והשבת קרבה לבוא והחליט כי יעצר את הליכתו ויעשה את השבת במקום השומם והשורך חיות טרף ובלבד שלא יחלל את השבת. בני לויתו לאחר שדנו, החליטו כי אין מנוס מלהמשיך הלאה אף ביום שבת קודש וזאת מאחר ומדבר בפקוח נפש, שלא יפלו חלילה טרף לחיות רעות. בני השירה נסו לשדל את רבנו להצטרף אליהם ואמרו כי פקוח נפש דוחה את כל התורה פולה. בנוסף הם אמרו כי הסבירות שחיות טורפות ינסו להתקיף שירה שלמה פחות מצוי מאשר המצב בו אדם בודד נמצא במדבר. שאז אין ספק כי בעלי החיים ינסו להתקיפו, ואז מה יוכל לעשות כנגדם? אולם רבנו על אף ששמע את 'טענות כבדות משקל' אלו לא השתכנע להצטרף אליהם, והשירה נאלצה בחסר ברירה להמשיך בדרךם כשהם משאירים את הצדיק לגמרי לבדו. עם שקיעת השמש עלטה כבדה כשתה את כל הסביבה ואת אשר תארו אנשי השירה התקים: אריה נורא זנק ממקום מרצו ופנה לעברו של הרב לטורפו חיים, אבל כשעמד האריה על ארבעת רגליו מול הרב, נהפך האריה לכבשה תמה ומלטפת, רבץ האריה ככלב לפני אדונו והתישב בקרבת הרב, חיות המדבר שראו את האריה פחדו והתרחקו מפני הרב, ובכך הגן האריה על הרב בערב שבת וביום שבת מפני חיות הטרף ולא התקרבו אליו. במוצאי שבת תהה הרב כיצד פעת ימשיך בדרך. לפתע הבחין הרב הקדוש כי נחש עקלתון בפיו של האריה מתעקל סביב רעמתו כמו רסן לסוס. הביט הצדיק על האריה והנה האריה רמו לרבנו הקדוש שיאחז ברסן וירכב עליו. הרב שהבין את הרמו רכב על גבו של האריה ללא כל חשש, אחז בנחש העקלתון כמו פרש האוחז ברסן סוסו והאריה יצא במרוצה אדירה ובמהירות עצומה. תוך זמן לא ארוך האריה הביא את רבנו עד לעיר תלמסאן. שם הרב ירד מהאריה כאשר בעל החיים האיתני חזר במהירות למקום ממנו הוא בא. כל האנשים שהיו באותו מעמד רעדו בראותם את המראה הפלאי. מעשה זה הקנה לו את הכינוי 'הקדוש מתלמסאן'. (מתוך העלון פניני הצדיקים בשינויים קלים).